

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Tokom aprila objavljeno je da je Republička radiodifuzna agencija izgubila postupak koji je protiv novinara Miodraga Popova pokrenula privatnom krivičnom tužbom za klevetu. Popov, bivši novinar i urednik BK televizije, javno je kritikovao rad RRA, tvrdeći da je Agencija protivzakonito oduzela dozvolu BK televiziji i da je načinom podele frekvencija “srozala” medijski prostor Srbije. Sud je presudio da su u pitanju bili vrednosni sudovi za koje je Popov podneo dovoljno dokaza.

Ovaj slučaj obrađujemo u delu koji se odnosi na monitoring rada Republičke radiodifuzne agencije, a ne u delu o aktuelnim sudskim postupcima, iz razloga što je sam po sebi indikativan za način rada i shvatanja Republičke radiodifuzne agencije u prethodnom periodu. Naime, Agencija je bila sklona da svaku javnu kritiku svoga rada tumači kao povredu odredbe člana 26. stav 3. Zakona o radiodifuziji i nedopušten uticaj na rad Saveta. Citiranim članom predviđeno je da niko nema pravo da na bilo koji način utiče na rad članova Saveta, kao i da članovi Saveta nisu dužni da poštuju bilo čije instrukcije u vezi sa svojim radom, izuzev odluka nadležnog suda donetih u postupku sudske kontrole rada Saveta. Ovo je dovelo do paradoksalne situacije da regulatorno telo, obavezano Zakonom da svoje regulatorne nadležnosti vrši uvažavajući interese pune afirmacije građanskih prava i sloboda, a posebno slobode izražavanja i pluralizma mišljenja, zapravo guši slobodu izražavanja pokretanjem sudskih postupaka protiv svojih kritičara, odnosno zasnivajući svoje odluke o izdavanju dozvola, između ostalog i na činjenici da li je koji od podnosilaca prijava na konkursu javno komentarisao odluke Saveta ili ne. Ovakva praksa Saveta više i inače nije izražena u meri kao što je to ranije bio slučaj, a za očekivati je da će i ova presuda doprineti tolerantnijem stavu Saveta prema kritikama na račun svog rada.

1.2. Savet Republičke radiodifuzne agencije na sednici održanoj 30. aprila 2010. godine, doneo je Opšte obavezujuće uputstvo o ponašanju televizijskih i radio stanica (emitera) u vezi sa izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina koji se održavaju u 2010. godini. Uputstvo je objavljeno u „Službenom glasniku RS“, br. 30/2010.

Uputstvom je definisan krug emitera koji ne mogu emitovati predizborni program (emiteri specijalizovanog programa koji u svojim programskim elaboratima podnetim uz prijavu na javni konkurs nisu predvideli emitovanje emisija vesti i programa političkih aktuelnosti), način emitovanja predizbornog programa, zabrana prikrivenog ili posrednog preporučivanja izbornih lista ili kandidata sa tih lista, način obaveštavanja javnosti o predizbornim aktivnostima podnosilaca izbornih lista i kandidata sa tih lista, način obaveštavanja javnosti o toku i rezultatima izbora i rezultatima istraživanja javnog mnjenja u vezi sa izborima, predizborno oglašavanje, predstavljanje izbornih lista ili kandidata sa tih izbornih lista na programima ustanova javnog servisa, stanicama lokalnih i regionalnih zajednica i civilnog sektora, kao i predstavljanje izbornih lista ili kandidata sa tih izbornih lista i emitovanje predizbornih plaćenih termina na programima komercijalnih stanica. Činjenica je da Republička radiodifuzna agencija ima bogato iskustvo sa opštim obavezujućim uputstvima koja se odnose na način praćenja različitih izbora u elektronskim medijima, koja i inače čine većinu opštih obavezujućih uputstava koja je Agencija uopšte donosila. Ono što u svakom slučaju mora da se primeti i pohvali je da ovo opšte obavezujuće uputstvo po detaljnosti i regulatornoj tehnici odskakče i prevazilazi sve što je RRA do sada na regulativnom planu uradila, te da može biti indikativno u smislu ocene jačanja regulativnog kapaciteta Agencije.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE (RATEL)

Republička agencija za telekomunikacije donela je u periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi 14 odluka o zabrani rada pojedinih radio i TV stanica (predajnika). Konkretna rešenja doneta su u okvirima nadležnosti RATELa, a odnose se na jedan broj piratskih emitera, na jedan broj emitera kojima su rešenjima Republičke radiodifuzne agencije oduzete dozvole za emitovanje programa i u jednom slučaju na emitera sa dozvolom koji je emitovao na nelicenciranoj frekvenciji.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Poslanici su 14.4.2010. godine okončali načelnu raspravu o četiri zakona iz oblasti telekomunikacija koji treba da obezbede prelaz s analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa. Među ova četiri zakona su i Predlog zakona o potvrđivanju Završnih akata Regionalne konferencije o radio-komunikacijama za planiranje digitalne terestrijalne radiodifuzne službe u delovima Regiona 1 i 3, u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-

862 MHz (RRC-06) i Predlog zakona o potvrđivanju Protokola o izmenama i dopunama određenih delova Regionalnog sporazuma za Evropsku radiodifuznu zonu (Štokholm, 1961.) sa Rezolucijama (RRC-06-Rev.ST61), koji su od značaja za predstojeću digitalizaciju radiodifuzije. Resorna ministarka Jasna Matić je podsetila na to da je prelaz s analognog na digitalni signal u skladu s preporukama Međunarodne telekomunikacione unije i Evropske komisije da se prelaz obavi do 2012. godine i građanima omogućiti nesmetan prijem TV signala. Pored ovih zakona, skupština je raspravljala i o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o obeležavanju dana žalosti na teritoriji Republike Srbije, kojim se uvodi obaveza Republičke radiodifuzne agencije da sprovodi nadzor nad primenom ovog zakona od strane emitera. Do kraja aprila, Narodna skupština Republike Srbije nijedan od ovih zakona nije usvojila.

4. MINISTARSTVO KULTURE

Ministarstvo kulture Republike Srbije, zajedno sa Delegacijom Evropske unije u Srbiji i Ambasadam Republike Francuske, podržalo je održavanje Regionalne konferencija emitera „TV medij kao oruđe interkulturalne razmene“ održane u Beogradu 22. i 23. aprila u organizaciji Nezavisnog udruženja novinara Srbije. Cilj konferencije bilo je identifikovanje razloga koji su doveli do nepostojanja kulturalne razmene televizijskih sadržaja na teritoriji bivše SFRJ, naročito onih republika u kojima se govori jednim od jezika koji su ranije zvali srpsko-hrvatski, i utvrđivanje načina na koji bi se ovaj problem prevazišao. Ministar kulture Nebojša Bradić istakao je na otvaranju konferencije da je televizija kao medij najbrži put kojim kultura može putovati i da predstavlja vezu između ljudi koji žele da razmenjuju kulturna dobra, iskustva i znanja. On je napomenuo da svi znaju koliko je televizija uticajan medij i „koliko je zla, mržnje i neprijateljstva nanela kada je dospela u ruke pogrešnih ljudi“.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE

5. OFPS, kolektivna organizacija za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma

Nakon što je 19.2.2010. godine u Službenom glasniku Republike Srbije objavljen poziv reprezentativnim udruženjima korisnika i individualnim korisnicima, za učestvovanje u pregovorima o jedinstvenoj tarifi naknada za emitovanje, reemitovanje i javno saopštavanje fonograma i na njima zabeleženim interpretacijama, koji su u skladu sa Zakonom o autorskom i srodnim pravima zajednički uputili Organizacije proizvođača fonograma Srbije i

Organizacije za zaštitu prava interpretatora PI, u aprilu su održana dva sastanka sa reprezentativnim udruženjima. Status reprezentativnog udruženja iz reda korisnika komercijalnih emitera, priznat je Asocijaciji nezavisnih elektronskih medija (ANEM), koja je u pregovore stupila zajedno sa Asocijacijom profesionalnih emitera Srbije (APRES) i uz konsultacije sa Srpskom TV mrežom. Na sastancima se razgovaralo o principima buduće tarife. Dogovor nije postignut do isteka roka od 60 dana od dana objave poziva, te su pregovori u konsultaciji sa Zavodom za intelektualnu svojinu Srbije nastavljani do roka predviđenog Zakonom o autorskom i srodnim pravima za dostavljanje predloga tarife Komisiji za autorska i srodna prava koji traje 90 dana od objavljivanja javnog poziva i ističe u maju. Pregovore je karakterisala nepomirljivost očekivanja korisnika da njihovo uključivanje u pregovore kao način postizanja tarife nužno pretpostavlja niže tarife nego u dosadašnjem periodu, i ambicije dve kolektivne organizacije da se ukupan obim naplate poveća. Strane su bile blizu dogovora po pitanju prihoda koji ulaze u osnovicu za obračun naknade, ali ne i po pitanju konkretnog iznosa naknade određenog u procentima od opredeljene osnovice, odnosno posebno po pitanju podele emitera u različite platne razrede shodno obimu korišćenja predmeta zaštite.

Novim Zakonom o autorskom i srodnim pravima predviđeno je da se tarifa određuje sporazumom između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika, koji obavezno sadrži iznos naknade za iskorišćavanje autorskih dela, uslove za korišćenje autorskih dela, rok i način naplate naknade, kao i okolnosti korišćenja zbog kojih se visina određene naknade u tarifi uvećava ili smanjuje. Dodatno, naknada koju naplaćuju proizvođači izdatih fonograma (OFPS) i interpretatorska naknada (PI), naplaćuju se u vidu jedinstvene naknade, te je u pregovorima o tarifi neophodno uskladiti i zahteve ove dve organizacije. Tek ukoliko ovakav sporazum ne bude postignut, predlog tarife određuje upravni odbor organizacije i dostavlja ga Komisiji za autorsko i srodna prava na mišljenje. Ukoliko je Komisija mišljenja da predlog tarife ne obuhvata ona prava za koja ta organizacija ima dozvolu za kolektivno ostvarivanje ili da naknada nije određena u skladu sa pravilima za određivanje tarife propisanim zakonom, organizacija je dužna da ponovi pregovore sa reprezentativnim udruženjem korisnika, ili da dostavi novi predlog tarife Komisiji na mišljenje. Ukoliko Komisija oceni da naknada ni u novom predlogu nije određena u skladu sa pravilima za određivanje tarife propisanim zakonom, doneće sama odluku o tarifi. Do zaključenja ovog izveštaja, Vlada koja bi trebalo da imenuje članove Komisije za autorsko i srodna prava, to još uvek nije učinila.

6. SOKOJ, kolektivna organizacija za zaštitu autorskih prava autora muzičkih dela

Kao i OFPS i PI, i SOKOJ (Organizacija muzičkih autora Srbije) je objavio u februaru, na osnovu člana 173. Zakona o autorskom i srodnim pravima, poziv reprezentativnim udruženjima korisnika muzičkih dela, kao i individualnim korisnicima ako su, prema prirodi poslovanja, oni jedini koji obavljaju tu vrstu delatnosti u Republici Srbiji, na pregovore o tarifi autorske naknade za korišćenje muzičkih dela između ostalog i po osnovu emitovanja muzičkih dela. Status reprezentativnosti iz reda korisnika muzičkih dela komercijalnih emitera i ovde je priznat Asocijaciji nezavisnih elektronskih medija (ANEM), koja je u pregovore stupila zajedno sa Asocijacijom profesionalnih emitera Srbije (APRES) i uz konsultacije sa Srpskom TV mrežom. Tokom aprila održana su dva sastanka predstavnika SOKOJ-a sa predstavnicima ANEM-a i APRES-a, na kojima se razgovaralo o principima buduće tarife. Ni u ovom slučaju dogovor nije postignut do isteka roka od 60 dana od dana objave poziva, te su pregovori u konsultaciji sa Zavodom za intelektualnu svojinu Srbije nastavljeni do isteka roka predviđenog Zakonom o autorskom i srodnim pravima za dostavljanje predloga tarife Komisiji za autorska i srodna prava, koji ističe u maju. Ono što je i ove pregovore karakterisalo, jeste nepomirljivost očekivanja korisnika da njihovo uključivanje u pregovore kao način postizanja tarife, nužno pretpostavlja niže tarife nego u dosadašnjem periodu, i sa druge ambicija SOKOJ-a da se ukupan obim naplate poveća, odnosno da u najgorem slučaju ostane isti. Kao i u slučaju pregovora sa OFPS i PI, i ovde su strane bile blizu dogovora po pitanju prihoda koji ulaze u osnovicu za obračun naknade, ali ne i po pitanju iznosa naknade određenog u procentima i podele emitera u različite platne razrede shodno obimu korišćenja muzičkih dela.

Sve navedeno u odnosu na rešenja novog Zakona o autorskom i srodnim pravima o načinu određivanja tarife u delu ovog izveštaja koji se odnosi na kolektivnu organizaciju za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma, odnosi se i na način određivanja tarife kolektivne organizacije za zaštitu autorskih prava autora muzičkih dela.